СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 68. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 24-го БЕРЕЗНЯ 1949. — No. 68. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 24, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПАКТ НАЙБІЛЬШЕ ВІДСТРАШУЮЧИМ ЗАСОБОМ ПРОТИ ВІЙНИ — КАЖЕ ВАНДЕНБЕРГ

Вашингтон. — Сенатор Артур Г. Ванденберг, один з провідних республиканців, ствердив на конференції посадників американських міст, що Північно-Атлантійський Оборонний Договір є найліпшим заборолом, щоб не допустити до того, щоб холодна війна перемінилася на гарячу" і „найбільш відстрашаючим засобом проти війни, який колинебудь придумано". Він теж схарактеризував оприлюднення пакту як найважливіший крок в американській закордонній політиці від часу проголошення Доктрини Монро в 1823 р.

ДЛЯ ВИНИЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ НЕ ТРЕБА АЖ АТОМОВИХ БОМБ.

Другим важливим промовцем на конференції був Г. Дж. Мюлер, знавець атомового діла, професор в університеті Індіяна. Він сказав, що для знищення населення не треба самої атомової бомби, бо „атомові матеріяли можна розкинути літаками або ракетами, а теж розпилювати в снігу або дощі". В такому випадку цілі території можна винищити, бо атомові матеріяли, коли почнуть радіювати, ослаблять людський рід на сотки, а то й на тисячі років після того. Радіювання може спричинити передчасні породи, неплідність, люкемію, загальне ослаблення — а все вкорочує довготу людського життя".

Д-р Дейвид Бредлі, автор книжки: „Нема місця для сховку", заявив, що Америка не може вже почуватися безпечною поза своєю промисловою винахідчивістю, бо „упромисловлена Росія, маючи в себе німецьких науковців, знає як виробляти атомові бомби і може вже їх виробляє". — Сен. Брайен МекМагон, предсідник конгресової комісії атомової енергії, заявив, що Злучені Держави можуть завжди втриматися попереді атомового розвитку, „якщо в нас є відвага виказати наші демократичні переконання".

ПРОТЕСТИ ПРОТИ ДОПУЩЕННЯ СОВЄТСЬКИХ АРТИСТІВ БЕЗУСПІШНІ.

Щоб недопустити до поширення ідеологічної війни підчас зізду просовєтських артистів і науковців у пятницю 25 березня в готелі Валдорф Асторія в Ню Йорку, посипалися протести до департаменту стейту від різних організацій проти віз для совєтських делегатів, які є в дорозі з Европи до Злучених Держав. Уряд не прислухався до протестів, навпаки, ще дозволив приїхати британському науковцеві Олафові Стапледонові приїхати сюди, хоч попереднього дня американська амбасада в Лондоні скасувала його візо. Домагання до нюйорського губернатора Тамеса Е. Дюї, щоб він заборонив просовєтський зізд теж не помогли, бо він заявив, що не може цього зробити без нарушення засади свободи слова. — На суботу скликає інша група американських науковців свої збори до Дому Свободи при 40 вулиці в Ню Йорку, щоб там висловити протест проти поширювання совєтської ідеології при допомозі збаламучених науковців.

СУДДЯ ОСТЕРІГАЄ СУДЕЙСЬКУ ЛАВУ, ЩОБ НЕ ДАЛА ЗВЕСТИ СЕБЕ ВИВОДАМИ КОМУНІСТИЧНИХ ОБОРОНЦІВ.

Ню Йорк. — В другому дні справдішнього суду над 11 комуністичними провідниками, обвинуваченими в навчанні, як скинути насильно американський уряд, оборонці підсудних представили своїх клієнтів як ідеалізованих людей, які змагають тільки до встановлення добробуту для пригнічених верств населення, і як борців проти гнобителів. Оборонці не тільки вибілили обвинувачених, але ще доказували, що то американський уряд зневажає власну конституцію тим, що притягає до відповідальности таких діячів. Суддя Гарольд Р. Медіна, який проводить розправі, звернув увагу присяжним суддям, щоб вони не дали себе відвести від справжніх точок обвинувачення. У відповідь на це оборонці зажадали від судді, щоб він проголосив „невдачу процесу" („мистрайел"), а коли він не послухав цього внеску, вони закинули невмісну поведінку судді тим, що він шкрябає свою потилицю і дотикає свого уха. — Перше переслухання свідків признаечне на четвер.

КОЛО 150 НОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ІМҐРАНТІВ.

Ню Йорк. — Кораблем Дженерал С. Г. Мюїр приїхали до нюйорського порту 120 українських імґрантів через Злучений Українсько - Американський Допомоговий Комітет, а яких 30 людей через інші комітети, головно через католицький. Мала кількість — разом яких 30 — поїхали на фарми до стейту Мериленд, а інші порозїздилися в інші околиці. Найближчим кораблем з українськими імґрантами — за відомостями з ЗУАДК — буде „Марін Тайгер", який приде до Бостону 25 березня, а опісля „Марін Фалкон", який причалить до Ню Йорку 29 березня.

ПОВНИЙ СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ НАЗНАЧЕННЯ Д-РА БОЙДА ДИРЕКТОРОМ ШАХТ.

Вашингтон. — Повний сенат 50 голосами проти 11 затвердив д-ра Джеймса Бойда на становищі директора Бюра Шахт Злучених Держав. Його іменував на це становище перед двома роками през. Труман, а на знак протесту викликав двотижневий страйк голова майнерської юнії, Джан Л. Луїс. Сенат затвердив Бойда на перекір Луїсові.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ ЛИТОВСЬКИЙ КОМПОЗИТОР.

За повідомленням К. Відекавскаса з Филаделфії, помер дня 10 березня ц. р. в місті Ню Орлінс, в стейті Луїзіяна визначний литовський композитор, Антанас Ванагайтіс. Він перебував там на вакаціях і помер несподівано, бо тільки після одного дня недуги.

РІЧНІ ЗБОРИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

ПРОДОВЖЕННЯ ПЕРШОГО ДНЯ НАРАД

В першому дні звичайних річних зборів Головного Уряду Українського Народного Союзу — як уже повідомлено в попередніх виданнях „Свободи" — вислухано звітів головного предсідника У.Н.Союзу, Миколи Мурашка, та його заступників: Григорія Германа і п-ні Марії Малевич, та переведено над ними дискусію. Після полудня того ж самого дня вислухано ще звіту головного секретаря У.Н.Союзу, Дмитра Галичина, і дискусією над ним закінчено перший день нарад.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ, ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Звіт головного секретаря У. Н. Союзу, Дмитра Галичина, охоплював такі важливі ділянки стану і праці цеї великої

Дмитро Галичин, гол. секретар У. Н. Союзу

інституції, як організаційна і культурна. Окрему увагу гол. секретар віддав успішно завершеній минулорічній кампанії УНСоюзу за збільшенням кількости своїх членів до 50,000. Щоб виконати це завдання — говорив гол. секретар — треба було збільшити нашу організацію на 1,718 нових членів, як брати до уваги, що на початку 1938-го року Союз нараховував 48,282 члени. Доповнити цю кількість членів до 50,000 цілком певно не належало до легких завдань, головно як порівняти це з організаційними вислідами трьох післявоєнних років. Проте, завдання виконано і 1948 рік закінчено реєстром 50,873 членів.

Признання за успіх.

Успіх цеї кампанії — твердить п. Д. Галичин — треба завдячувати насамперед організаторам та членам цих 168 відділів, що не тільки виконали, але і перевиконали призначену їм квоту придбання нових членів. Їм насамперед належаться слова подяки і признання від Батька-Союзу. З признанням треба згадати теж ці 182 відділи, які тільки частинно виконали квоту, але й тим причинилися до загального успіху кампанії. Але не можна висловити жадного признання тим 117 відділам, які не придбали ані одного нового члена та які вже довший час взагалі не проявляють жадної діяльности і замість збільшуватись, вони зменшуються. Гол. секретар вважає, що для таких відділів немає іншої ради, як тільки злучити їх з іншими, активними відділами, бо тоді вимагають добро і дальший розвиток організації.

На тлі того нездорового явища в одній частині відділів, тим виразніше та славніше зарисовується активність інших відділів, що вложили таку велику працю й минулорічні організаційні успіхи Союзу. Гол. секретар признає, що ця праця була справді велика. Організаційні кампанії УНСоюзу вже мають свою історію. Їх ведено з приводу 40-45- і 50-ліття Союзу, їх ведено теж перед кожною конвенцією, намічуючи конкретні цілі, але в усіх попередніх кампаніях не було випадку, щоби ту ціль досягнено вповні та щоби придбано намічену кількість нових членів, хоча і в ті кампанії вкладалося багато труду і зусиль. Минулорічна кампанія становить виняток під цим оглядом.

Поширення Союзових Ідей.

Головний секретар в дальшому ствердив, що ця кампанія за новими членами дала не тільки реальний успіх щодо самих членів, але й поважно причинилася до поширення та популяризації Союзових ідей, що матиме великое значення для дальшого розвитку Союзу. Вже на початку кампанійного року видано в

(Докінчення на стор. 4-тій).

ВЕТЕРАНИ ОРГАНІЗУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ В ПАРАДІ „ДНЯ ЛОЯЛЬНОСТИ"

Як відомо, в дні 30-го квітня відбудеться на 5-тій Евню велика загально - американська манифестація з нагоди „Дня Лояльности", що буде рівночасно великою проти - комуністичною манифестацією, бо в тому самому часі заповіджена першо - травнева демонтрація комуністів на 8-мій Евню. Українські Американські Ветерани, зглядно їх Нюйорський Пост, перебрали ініціятиву в організації масової участи американських українців в цій проти - комуністичній манифестації. З цеї нагоди вже відбулися збори ініціятивного Комітету Ветеранів і на найблищу неділю, дня 27. березня, скликається на год. 3-тю після полудня в Українському Демократичному Клюбі при 59 Ст. Марк'с Плейс в Ню Йорку збори Комітету, що підготовляє українську участь в цій манифестації. В тій цілі Нюйорський Пост Українських Американських Ветеранів розіслав окремі запрошення чисельним українським організаціям і поодиноким громадянам в Ню Йорку та околиці, запрошуючи їх на ці наради. В листі-запрошенні, що його підписали: предсідник Українського Манифестаційного Комітету Володимир Бакад, та ветеранський предсідник Володимир Шипка і цивільний предсідник Микола Гаврилко, м. ін. пишеться: „В загально-українському інтересі треба подбати, щоби ця манифестація виявила нашу силу, нашу ненависть до комунізму та нашу лояльність до Америки".

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД РІЧНИХ ЗБОРІВ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА, РОМАНА СЛОБОДЯНА ТА УХВАЛЕННЯ ЗАЯВИ ДОВІР'Я ЕКЗЕКУТИВІ

Другий день нарад звичайного річного зібрання Головного Уряду Українського Народного Союзу зачався в год. 9:30 рано, у вівторок, дня 22-го березня. На початку нарад повідомлено, що головний контрольор УНС, Степан Куропась з Шикаго, Ілл., змушений залишити наради, з огляду на смертний випадок в його родині. Ще того самого дня п. Куропась відлетів до Шикаго. Наради другого дня річних зборів започатковано звітом головного касієра УНСоюзу, Романа Слободяна.

Касовий звіт, звичайно, має мало слів, але багато чисел, що можуть бути не менш „красорічиві", як святочна промова найкращого бесідника. Таке можна б твердити і про звіт головного касієра УНСоюзу, Романа Слободяна. З його звіту виходило, що з кінцем 1948 року майно УНСоюзу виносило 10,379,428.61 долярів. З тих прислівних вже „десять мільйонів" 96.64% були інвестовані в непоруших фондах: запомоговому, сирітському, „Згоди Братств" та захисту сиротинця, а решта у фондах адміністраційному, конвенційному та народному.

Майно організації було інвестоване так:

Бонди: $8,631,460.54, або 83.16%.

Морґеджі: $781,256.51, або 7.53%.

Роман Слободян, гол. касієр У. Н. Союзу

Позички членам: $373,040.92 або 3.59%.

Готівка: $352,155.54 або 3.40%.

Реальности: $234,000.00 або 2.25%.

Друкарня: $7,515.10 або 0.07%.

(Докінчення на стор. 3-тій)

ІТАЛІЯ ПРОСИТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПІДДЕРЖКИ В СПРАВІ КОЛОНІЙ

Рим, 23 березня. — З кол італійського міністерства закордонних справ повідомили, що в найблищому тижні мали б початися у Вашингтоні безпосередні переговори між представниками американського та італійського урядів в справі кінцевого вирішення долі бувших італійських колоній в Африці. Італійські переговори веститиме міністер закордонних справ, граф Сфорца, що прибуде до Вашингтону, щоб взяти участь в урочистому підписанні Атлантійського оборонного договору. При цьому стверджується, що Італія проситиме американської допомоги в справі одержання від Об'єднаних Націй протекторату над трьома бувшими своїми колоніями, іменно, в Сомалієх, Еритреї і Триполітанії. Формально вона домагатиметься протекторату теж в Киринаїці, хоча здає собі справу, що його важко буде дістати. Звертається увагу, що справи зворсту колоній Італія не видвигнула як передумову приступлення до Атлантійського пакту. В переговорах з американським урядом Італія думає поробити деякі запевнення щодо самих колоній та щодо їх розпорядження в організації західної оборони згідно з Атлантійським пактом.

ДОМАГАЮТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ГАРАНТІЙ ДЛЯ ВСІХ ЧЛЕНІВ О.Н.

Лейк Саксес, Н. И., 23 березня. — Гемилтон Фіш Армстронґ, редактор Закордонних Справ — бюлетеню ООН, видвигнув думку, щоби Атлантійський пакт доповнити новою „доктриною Трумана", яка давала б військові гарантії перед нападом для всіх членів цеї світової організації. Армстронґ пропонує, щоби президент Труман зложив таку заяву, як закладатиме угольний камінь під будинок Об'єднаних Націй в Ню Йорку в дні 10-го квітня.

ПОЛЬСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ПОШИРЮЮТЬ АНТИ-РЕЛІГІЙНУ АКЦІЮ.

Варшава, 23 березня. — Большевицький уряд Польщі почав широко закроєну акцію проти Католицької Церкви, попереджуючи її сильною кампанією в пресі та на масових зборах. В пресових статтях вигівається, мовляв, уряд тепер створив відповідну базу для полагодження „раз на все" церковної справи та для визначення її місця в державі.

ЧЕРГОВА ПОРАЗКА ФРАНЦУЗЬКИХ КОМУНІСТІВ В СПРАВІ ПАКТУ.

Париж, 23 березня. — Французька Національна Асамблея вчора знову відкинула намагання комуністичних послів, щоби спровокувати дебату над Атлантійським пактом ще перед його підписанням. Пропозиція в справі дискусії відкинено одноголосно, за виїмком комуністів. Комуністичний речник твердив, що в цьому пакті Америка організує „новий святий союз проти країни соціялізму". Міністер закордонних справ, Роберт Шуман, заявив, що договір буде переданий під дискусію після його підписання та остеріґав французів перед „відомою пропагандою".

ФІНЦІ НЕ ТУРБУЮТЬСЯ СОВЄТСЬКИМИ ПОГРОЗАМИ.

Гельсінки, 23 березня. — З фінських урядових кол заявили, що вони цілком не турбуються надрукованою недавно в ленінградській „Правді" большевицькою напастю, мовляв Финляндія порушує постанови свого мирового договору зі Совєтами. Урядник фінського міністерства заявив, що фінці вже до таких напастей привичаїлись, бо від кількох місяців вони зустрічаються з ними в різних формах майже кожного тижня.

В СУБОТУ ПІДПИШУТЬ ФРАНЦУЗЬКО - ІТАЛІЙСЬКИЙ ДОГОВІР

Париж, 23 березня.— В найблищу суботу до столиці Франції приїде італійський міністер закордонних справ, граф Сфорца, та разом з французьким міністром, Робертом Шуманом, підпишуть договір, що буде вступним до обговорюваного ще договору в справі митного союзу.

БЕВИН ВІДВІДАЄ НІМЕЧЧИНУ.

Діссельдорф, 23 березня. — Британський міністер закордонних справ, Ернест Бевин, відповів прихильно на запрошення німецького самоуправління, щоб він відвідав Західну Німеччину. Бевин у відповіді заявив, що після подорожі до Вашингтону йому буде приємно відвідати Німеччину та обговорити з німцями деякі спільні справи.

„АМЕРИКА ГРАБУЄ КАНАДУ" — ТВЕРДИТЬ ОГРАБЛЕНИЙ БОЛЬШЕВИК.

Лейк Саксес, Н. И., 23 березня. — „Український" представник в комісії ОН до справ атомової енергії, Василь Тарасенко, заявив тут вчора, мовляв, Злучені Держави купують в Канаді уран по такій дешевій ціні, що є рівнозначне з „грабунком". Виступаючи проти американської резолюції в справі міжнародної контролі атомової енергії, Тарасенко повторював вже давно відомі совєтські брехні.

ЮГОСЛАВІЯ ВОЛИТЬ НЕ ВІДПОВІДАТИ.

Париж, 23 березня. — Місцева преса надрукувала інтерв'ю з „відповідальним державним мужем" Югославії, в якому той заявив, що Югославія все ще вважає себе складовою частиною східного бльоку і не приступить до пляну Маршала. На запити чи Югославія протиставилася б збройному нападові на неї з боку Совєтів, „відповідальний державний муж" заявив, що на це він „воліє не відповідати".

АЛЬБАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР В МОСКВІ.

Москва, 23 березня. — Вчора до Москви приїхала з чолобитнею альбанська делегація, з премієром Гокша на чолі. Московська преса віддала тій „події" стільки місця, якби вона була найважливіша в світі.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СКРІПИТИ ПОЛІТИЧНУ АКЦІЮ В ОБОРОНІ УКРАЇНИ

Цілий світ до чогось готується. У всіх міністерствах закордонних справ метушня. І є чого! Доказом цього може бути вже сам Північно Атлянтійський Пакт Безпеки, що цілковито міняє політичний курс Західної Европи і Америки. Щодо цього нема вже нині в нікого сумніву, хто тільки завдав собі труду добре обзнайомитись зо змістом Пакту. Не зважаючи на авторитетні заяви представників держав, які цей Пакт підпишуть, що цей договір є нічим іншим, а тільки самообороною, його правдиве значення сягає куди далі. Це не є тільки оборона на випадок збройного нападу на одну з держав, що зговорились спільно себе обороняти. Щоби бути готовим до такої евентуальної оборони, треба ж до неї спільно й постійно приготовлятись і вже те одно мусить ці держави заставляти до тісної кооперації в часі миру. Якраз з цього боку вважають Північно Атлянтійський Пакт Оборони історичним, бо він злив західну Европу з Америкою. Хоч це довгий процес, обрахований на десятки років, а може й довше, важне це, що він уже почався.

Демократичні потуги не криються, що це оборона перед совєтською агресією і перед російським імперіялізмом. Інакше це розуміє Москва. Кремлівська пропаганда розголошує, що цей Пакт є малощо не виповідженням війни Совєтам. Це є, каже Москва, акція американських та англійських „воєнних підпалювачів", що готуються до нападу на Совєтський Союз. Совєтська преса, що в подібних випадках мовчить, або подає коротку згадку, присвятила цему Пактові дуже багато місця, лякаючи ним населення, щоб таким робом виправдати нові тягарі, яких вона вимагає для „оборони батьківщини". Атмосфера загострюється і ніхто не може передбачити, що можуть принести вже найближчі місяці. Тим не хочемо сказати, що війна за плечима. Ми хотіли б тільки натякнути, що годі сидіти тихо в таких часах з українською справою, коли історичні вороги українського народу готуються до нового поділу українських земель та до нового поневолення українського народу теж і по упадку кремлівських диктаторів.

Українці, що опинились поза межами московської диктатури, та яким дорога Україна та її доля, мусіли вже добачити, що тепер творяться політичні фронти, звернені проти української соборности і самостійности. Це вже доконані факти і годі ставитись до них з легковажністю. Зачинається в Америці й в Европі нова, на широку скалю закроєна акція, яка трапляє в життєві інтереси українського народу. Тій ворожій акції треба завчасу протиставити українську акцію, обєднану, широку, авторитетну. Це мусить робити українська еміграція в Европі, а на американському континенті мусять це робити Панамериканська Українська Конференція та Український Конгресовий Комітет. До цеї скоординованої праці, коли іде про нас, треба братись зараз, а нашому громадянству треба негайноословити матеріяльні засоби на цю акцію.

Звертаємо увагу громадянства, що матеріяльне положення Українського Конгресового Комітету таке, що ледви чи вдасться вдержати в найближчих місяцях такі потрібні видавництва, якими є „Український Квартальник" та „Бюлетен". Фонди майже вичерпані цілковито, бо ми ще й досі не хочемо зрозуміти, що наша українська інформаційно-політична праця спирається виключно на жертвах самих американських і канадійських українців. Памятаймо на це хоч тепер, у цій так важній хвилині, та підтримаймо нашу політичну акцію новими, щедрими і негайними жертвами.

Щезає Европа, як третя сила

Проголошення Північно-Атлантійського Пакту дало притоку до глибокої застанови, що властиво спричинило цю історичну подію. Становище уряду Злучених Держав базується на двох документах: на промові секретаря стейту Діна Ачесона і на Білій Книзі, оприлюдненій 19. березня 1949 як урядове вияснення необхідности такого договору.

Останній уступ Білої Книги виразно зазначує, які були спонуки до складення Північно-Атлантійського Оборонного Пакту. Їх пізнати з дискусій над забезпекою Злучених Держав перед наїздом.

Забезпека З.Д.А. була б наново виставлена на непевність, якщо б цілий европейський континент ще раз підпав під панування одної потуги, або низки злучених потуг, ворожих Злученим Державам. Континентальна Европа була втрачена для Аліянтів у другій світовій війні, заки ще Злучені Держави до неї приступили. Европу відзискано великим ризиком і велетенськими втратами життя й видатками в матеріялах і грошах. Під теперішню пору ослаблене становище, в якому найшлася Европа внаслідок воєнного знищення й недостатку, дає золоту нагоду новому наїзникові до нової агресії. В теперішньому часі ясне кожному, як це було очевидне при застанові над доконаним наїздом нацистичної Німеччини, що опанування Европи і її зконсолідування може бути першим кроком у більшому пляні для нападу на Великобританію, а опісля на Злучені Держави й решту Західної півкулі.

Проблеми, створені такими можливостями ступневої й витриманої агресії є зрозумілим предметом турбот для плянування забезпеки Злучених Держав. Втримання незалежности й свободи країн Західної Европи є тому есенціональним для забезпеки Злучених Держав. Теж є конечним, щоб Америка сконсолідувала підтримку й приязнь вільних і приязних країн, а в майбутності, щоб змагала мирними засобами зменшити територію, з якої агресор міг би видатно уживати тиску.

Остання війна виказала наглядно, що наїзник може найліпше осягнути результат тим, що буде займати демократичні країни одну по одній, розєднавши ті країни пропагандою й іншою тактикою так, щоб вони не були спосібними скоординувати свою оборону. Есенціональна ціль Північно-Атлантійського Пакту є та, щоб недопустити до повторення такого пляну у відношенні до країн, які цей пакт підписали.

Повищий уступ виказує ясно, що тут іде про забезпечення самої Америки перед нападом агресора, тому, що Европа зруйнована й вичерпана з сил не може становити сама собою заборола перед нападом наїзника на Америку. При цій нагоді стверджено, що під словом „Европа" треба розуміти країни Західної Европи згідно з утертим поняттям, що країни Східної Европи це не Европа, а Росія.

Заки ще оприлюднено Атлантійський Пакт, в англійському парляменті переведено 18. березня дискусію на основі таких вісток про пакт, які вже перед тим появилися. Парлямент поставився так прихильно до пакту, що це становище можна вважати ратифікацією договору, заки він ще був звісний. Ернест Бевин, міністер закордонних справ, назвав пакт „одним з найважливіших кроків в напрямі загального миру від покінчення першої світової війни". Підчас опозиції комуністів прийшла нагода цілком отверто сказати про ролю тієї частини Европи, яка ще не підпала під комуністичний вплив і яку досі вважали балянсом між Злученими Державами й Совєтською Росією.

Вилїєм Ворбі, єдиний член партії лейбуристів, який промовляв проти прийняття Атлантійського Пакту, заявив, що договір не є згідний з цілями соціялістичної партії тому, що британський уряд забув на соціялістичне розуміння, що в Европі є ще третя сила, яка стоїть по середині між комунізмом і капіталізмом. „Коли так станеться (що Атлантійський Пакт буде прийнятий), тоді світ буде поділений на два ворожі блоки і це буде дорога не до миру, а до війни" — сказав Ворбі. На це посипалися збоку інших лейбуристів голоси одним хором: „Ні!".

Отже в англійському парляменті сказано ясно, що ніхто інший не грозить війною, тільки Росія і ніхто інший не може світу врятувати, тільки Америка.

Одначе становище англійського парляменту в справі Атлантійського Пакту має більш далекосяжне значення ніж становище американського уряду. Для Америки втрата Західної Европи це територіяльна втрата. Для теперішньої й майбутньої Англії втрата Західної Европи це теж втрата ідеольогії. Докищо в парляментах Західної Европи існують соціялістичні партії й групи, які змагаються з іншими групами за владу. Вони гляділи на Англію як на парляментарне пристановище соціялізму під покровом Партії Праці. З хвилиною, коли в англійському парляменті самі соціялісти погребали це питання, а поставили рубом політично-національну забезпеку перед наїзником, соціялістичні ідеї самі собою сходять на задній плян, а на перше місце вибивається оборона волі й незалежности Західних країн, включаючи й Англію. Північно-Атлантійський Оборонний Договір вирішив отже теж давно закорінений поділ світу на Східний, під диктатурою Совєтів, і на Західний, під проводом Злучених Держав Північної Америки. Третьої сили — чи вона територіяльна, чи ідеологічна, тепер в Европі вже немає.

К. Петрус.

За правдиву оцінку основних проблем

Від Редакції: В порядку дискусії на тему „основних проблем" друкуємо третю з черги статтю нового іміґранта з під-совєтської України, К. Петруса. Його дві попередні статті на цю тему надруковані в „Свободі" з 12 і 14-го березня.

Уявім собі, що Україна вже звільнена від червоного окупанта, і наша еліта повернулась до Рідного Краю. З'їхались із усіх усюд і почали працювати.

Але чи приготовлені ми до цього історичного чину? Чи маємо ми відповідні кадри інтелектуальних робітників, котрі змогли б стати лідерами нашого народу?

Що значить мати 13 партій та й ще на еміграції. Це може означати лише те, що по суті у нас не має путньої ні одної партії...

Величезний Британійський Камонвелт керувався з Лондону двома-трьома партіями і то впродовж цілих століть. ЗДА мали так довго лише дві партії, які й нині є домінуючими. А ми, нещасні еміґранти, утворили собі аж 13. Правда, ми можемо дякувати нашому Богові, що деякі з цих 13 „партій" мають отак приблизно по 13 членів. Але скільки поміж ними кипить сварні за „міністерські портфелі" та самовпевненого „стукання" дверима, коли щось буває не по нашому...

Навіть недавно скомплікована УНР не може дати ради гарячим темпераментам завзятих політиків: дверима іровських бараків стукають по цей день.

А тим часом справа з підготовкою нашої еліти до майбутньої роботи покищо дискутується... Історія може знову повторитись. Прийдуть „Варяги" і все за нас зроблять. А ми будемо сваритися та стукати дверима навіть у Києві. І тоді вже утворимо собі не 13, а цілих 20 партій!...

Демократична частина української інтелігенції сьогодні мусить переглянути свій політичний багаж, своє політичне кредо та свої ідеали. Ідеї тільки тоді діють, коли вони знаходяться в творчому русі. Ідеї без практичного реалізування їх у житті — фантазія й утопія. Такі ідеї шкідливі не лише для суспільства, але й для одиниці-особи. Але й ті ідеї, які знаходяться в русі та щось творять, коли вони не очищені від сміття та бруду, можуть принести людям ще більше лиха, ніж утопія. Большевики це дуже добре розуміють, і у-стами свого Леніна говорили, що „наша сила є в чистоті наших рядів та в непримиримості з чужими нам ідеями" і в цьому принципі полягає один із секретів їх сили.

А як виглядає ідеологічна чистота нашої демократії, особливо тієї, котра виросла під „опікою" большевиків. Про це зараз ми одверто й поговоримо.

...1918-20 роки. Українське військо розгромлене. Невеличкі загони ліквідуються при допомозі карних відділів ЧЕКА. Цілі дивізії червоної армії борються з цими недобитками „хохлами". Політкомісар одної з цих дивізій теж українець, але червоний. І навіть пише рідною мовою. На кістках рідного народу будує УСРР. Знищує останні партизанські групки... Бере участь у катуванні свого народу в страшних роках голоду та колективізації... Потім стріляється... Хто він, мученик нашої нації чи її кат тай ще в квадраті?

А наша демократія зі Сходу ставить йому монументи, кадить йому своїм політичним кадилом і захльобується його безбожною писаниною. Адже ж він її ідейний вождь! Він її натхнення! Він її новий божок-перун, висвячений марксизмом!...

Хіба це, панове, не жах?
Дійсно: „Камо грядеши, нещасна демократія"?

...ВАПЛІТЕ. На Україні, як відомо, була така літературна організація. НКВД постріляло майже всіх її членів, а секретаря залишило на „насіння". А ви знаєте, що значить, коли во організацію розстрілюють, а голову лишають на місці, — знаєте ви, що це значить? Це значить, що цей самий секретар був сексотом і допомагав НКВД нищити своїх колег... Всі загинули, а він залишився... Потім він „прилипає" до німців, опиняється на еміграції... А тепер, після його смерти, наші демократи ставлять йому монумента, кадять не тільки політичним, а й церковним кадилом.... і теж насолоджуються його писаниною. Смакують.

Що це, панове, — джерела нашого ідеологічного натхнення чи наш моральний занепад? Це ж жах. І ніхто цього жаху не розуміє і не відчуває.

...Маємо на еміграції з десяток добрих невеличких поетів та письменників. Декотрих з них назовемо літерами А., Б., В., Г... Вони зараз теж сваряться за „шкуру", ще не вбитого ведмедя. Але запитайте в них, що вони робили підчас страшного голоду та колективізації, або пізніше, коли по Вінницях мордували десятки тисяч нашого селянства та робітників? Вони вам не скажуть, але трухніть-но добре їх комсомольські душі й з них випадуть збірнички віршиків, присвячених „радісній епосі та соцпедобідному"... Мільйони людей гине від голоду, терору та від каторги на засланні, а поетики співають славу кремлівським людожерам. Так, так, панове, це не жарти і не фантазія, а правда, страшна правда на нашій неправедній землі...

Ці факти треба не прикривати словесною облудою та „дипломатією", а давати їм відповідну оцінку.

Бочка з-під дьогтю довго буде смердіти дьогтем.

Ми знаємо, яку велику роботу виконали для Кремля всі оці Хвильові, Любченки, Куліші, Скрипники, Тичини, Рильські, Сосюри, Кравченки, Гуленки... Без української інтелігенції, що пішла працювати з большевиками, Кремль не зміг би нічого зробити з нашим народом. Але без „ідеології" цих „товаришів" українська демократія на еміграції напевно змогла б обійтися, як би вона цього бажала. Тільки ідеологічна чистота та ідейна непримиримість з „охвостьєм" большевицьким зможе оздоровити ряди нашої демократії й дати їй силу притягнути до себе народні українські маси, коли стануть вільними...

Сьогодні ми мусимо очистити себе від усякої „скверни" не тільки політичної, а й моральної. Стара еміграція вкупі з „Західняками", повинна озброїти себе знанням сучасної України, а не колишньої, а інтелігенція зі Сходу повинна повикидати в Дніпро всіх своїх живих і мертвих „перунів" — одноголових чи четвероголових, прочистити себе від „комсомольщини" та совєтчини й пам'ятати, що там, де кінчається релігія, там починається... большевизм.

Тільки тоді, після такої чистки, можливо, виникне природньо, а не штучно якась пара політичних партій англо-саксонського зразку, але з українським змістом...

Тільки тоді наша еліта буде мати право репрезентувати наш нарід у майбутніх Штатах Европи.

І тільки тоді, залишивши під „горою" народні маси, наша еліта буде мати моральне право взійти на гору Синай, де Господь Бог приготовить для нас свої нові скрижалі для Соборної Української Держави.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

52)

За нею довгий, худий дядько у „вуйоші". — Пане. А напишіть но мене ід батькові прем'єрови, — каже він через голову жінки, що ллє сльози.

— В якій справі? — те саме питання.

— Ге! Довго казати, мало слухати. Я отуй з Сокирниці. Минулого року возив'ем сюди до Хусту камінь на орсаг... А тотой, Бог би го побив, ковдош Циперман казав, еж заплатить. Вать уж минув рук, а вун так і не заплатив...

— Чоловіче, Божий... Де ж його з такими справами до прем'єра... На то є суд, поліція...

Дядько збентежений. Суд? Поліція? А нащо пан прем'єр? Це ж влада. Цей тільки скаже, і не треба ніякої поліції...

По сходах йдуть сюди і туди заклопотані люди. „В якій справі?" Безліч є справ. Пан генерал жандармерії, Лесняк з Ню Йорку, лідер гетьманців з Берліну, кореспондент „Фелькішер Беобахтер". Ось пан Передайчик, суддя з Середнього, лідер нарестаючої опозиції. Начальник пропаганди, шеф-редактор „Нової Свободи"... А між ними також Кальчук. Людина зовсім без титулу і без окресленого завдання.

Цей пан Кальчук має намір бачити самого прем'єра. Він має намір пройти крізь усі чисельні поважні справи, щоб сказати прем'єрові всього кілька слів. Не легке завдання.

Ще вчора пан прем'єр був у Празі, і кореспонденти всіх часописів старанно вичікують можливости стрибнути на повипки. У вузькій з жовтавими порепаними стінами почекальні на металевих стільцях сидять ці пани у великій кількості. Вішаки завішані одягами, радіятор центрального огрівання старанно зайнятий заповненням простору теплом.

Це також канцелярія Рогача. Його зараз нема. Він лишив по собі на писемному столі купи конверт, а сам пішов реферувати пошту прем'єра. Біля вікна, вчепившись за гудзик Кальчукового пальта, кореспондент „Нового Часу".

— Ну, що ви скажете на це? — питає він. — На що саме? — каже Кальчук. — Ну, на оце, що є... Пан прем'єр повернувся, ну й що ж далі? Хто буде третім міністром?

— Думаєте, що третім міністром може бути Пічуряк? — говорить у другому кінці почекальні пан шеф-редактор „Нової Свободи".

— А! — до хору голоситься пан Передайчик... — Третім міністром може бути тільки людина... — говорить директор Нової Сцени пан Селегій з своїм товаришем Печенюком...

— Цікаво, що скаже сам прем'єр, — робить підсумок кореспондент „Нового Часу". — Ви не від „Українського Слова"?

— Ні, — каже Кальчук. — Я сам. І мене третій міністер не цікавить.

Пан прем'єр саме в цей час перечитав листи, зреферовані Рогачем, і мав намір прийняти генерала жандармерії. Десь там у Севлюші чи щось чеський жандарм напав з револьвером на двох січовиків і одному з них прострілив ногу. В Середньому чеські жандарми пострілили портрет Шевченка. У Сваляві чехи побили якогось робітника українця з фірми Батя за те, що той вимагав правдивого правопису на вивісках фірми.

Потім на черзі черга справ окремих міністерств, подорож прем'єра на свято до Білок та Перечина, вимоги Січі в справі озброєння, одягу та прохарчування... І вже на кінці авдієнції та інтерв'ю.. Ці останні великою мірою може полагодити начальник пропаганди Комар. Справа третього міністра все ще, мовляв, не така актуальна, бо чехи натякають, що добре було б зробити невеличкий компроміс. Що за компроміс і як він має виглядати, до цього ще не дійшло, але пан прем'єр знає тільки, що коли б українці на такий компроміс пішли, вони могли б дещо здобути... Що саме те „дещо", питав на прем'єра хтось з молодших, і пан прем'єр з посмішкою відповів, що те дещо — це і є те, чого не можна казати.

Ці останні новини, що пролізли через кілька дверей до передпокою прем'єра, коментуються, як факт. Кореспондент „Нового Часу" пропонує піти до уряду пропаганди, але Кальчук відмовляється. Він раз був там, але доктор Комаринський дивився на Кальчука, як на порожнє місце, з яким зайво тратити цінні слова пропаганди. Кальчук розуміє ситуацію і воліє утримається в осуді. — Я, — казав він, — ніщо інше, як свідок. Коли ті люди будуть потребувати, щоб їх увести до історії, я подбаю за це. А все інше не цікавить.

„Все інше мене не цікавить" — повторив кореспондент „Нового Часу". Це цікава людина. Темної барви, з обличчям знаного борця Шмелінга. Він трохи скептик. Погляд на Карпатську справу неустійнений, але йому все таки здається, що на другий рік ця сама справа вже буде у Львові.

— Як у Львові? — питає Кальчук, дещо стривожений.

— Я маю на увазі, що наша справа лізе по драбині з заходу на схід. Львів це незаперечний щабель і, коли брати цілість, то можна навіть сподіватися, що Львів міг би бути вигіднішим місцем для „презідії влади", ніж, скажімо, Хуст...

Кальчук зідхнув і видув перед себе з грудей повітря.

— У нас всі зайняті, а в дійсності ніхто нічого не робить! — вирівається щось обурене з уст старшого Селегія, що все ще веде філософію з Печенюком... — Ви кажете — Кримський. Нічого він тут не вдіє. Я прошу пана прем'єра вислати ту людину за межі Карпатської України...

(Дальше буде).

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД ГОЛОВ. УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

ЗВІТ ГОЛ. КАСІЄРА, Р. СЛОБОДЯНА

(Докінчення зі сторони 1-шої)

Тоді як впродовж минулого року всі фонди відповідно збільшилися, то два фонди, між ними важливий адміністраційний фонд обох департаментів зменшився на 54,927.80 долярів. Навіть беручи до уваги, що в 1948 році закуплено і встановлено нову машину та обнижено вартість старих машин в друкарні УНСоюзу разом на приблизно 10,000.00 долярів, то недобір $44,927.80 треба вважати дуже великою сумою і тому головний касієр вже тепер звертається до головних урядників, щоби вони на цьому засіданні та на конвенції в наступному році добре подумали та перевели відповідні ухвали, щоби зрівноважити адміністраційний бюджет організації. Він теж зразу вияснив і причини того недобору в адміністраційному фонді. Бо он на стор. 38-мій Ювілейного Альманаху УНСоюзу написано, що УНСоюз вступив в нове півсторіччя як вповні модерна організація, що минули роки примітивного способу ведення обезпеченевого підприємства та що за останні 15 років УНСоюз зробив під цим оглядом великий поступ. Все це свята правда, як мати на увазі стільки нових і модерних родів обезпечення, як мати на увазі обезпечення членських грамот і понад три мільйони долярів резерви більше, ніж того вимагають асекураційні закони. Теж правдою є, що книговодство У. Н. Союзу ведене модерним способом, але не можна б „модерно" говорити про адміністраційні фонди, призначені на ведення та вдержання і збільшування організації та на видавання Союзового органу, нині єдиного в світі вільного, демократичного українського щоденника, яким без сумніву є „Свобода". Ми хотіли б мати модерний часопис, друкований на модерних машинах та модерними засобами, ми хотіли б, аби редакційні та надіслані статті були старанно опрацьовані, коротко — хочемо, аби наша газета була модерна змістом і формою. І на це все ми платимо примітивну вкладку — 30 центів місячно, та й то не платимо всі, бо тільки 10,000 членів. Чи за такі фонди можна вдержати щоденника і вдержати його на такому рівні, що відповідав би величі УНСоюзу та його ідей? — питається головний касієр Роман Слободян. Вправді, протягом минулих трьох років зложено кілька тисяч у формі добровільної доплати до „Свободи", але й тут тільки дещо більше ніж 3,000 членів виявили своє розуміння ваги Союзового органу. Чи в таких обставинах і з таким підходом можна відповісти всім потребам часу? Чи за таку суму можна видавати модерний щоденник на модерних машинах, тоді як старі машини вже взагалі відмовляють послуху? Ясно, що ці запити вимагають негайної відповіді, „активної відповіді" — підкреслив головний касієр — бо від неї залежатиме теж дальший ріст і розвиток Батька-Союзу. Цю відповідь ми мусимо дати, бо на неї чекають не тільки багато-тисячні ряди членів УНСоюзу, але й ввесь український загал — твердив п. Р. Слободян.

Головний касієр в дальшому своєму звіті згадав, що в 1948 році в головній канцелярії У. Н. Союзу урядувала державна контрольна комісія та видала свій звіт на 32 сторінках обширних табель. В звіті є признання за добрі і солідні інвестиції організаційного майна та деякі завваги щодо дивіденд і звільнення членів від оплат вкладок.

На закінчення свого звіту головний касієр ще предложив інтересну статистику смертности членів УНСоюзу. І так: в 1948 році померло 338 старших членів УНСоюзу, а з них, як це виказує звіт, тільки 4 померли природною смертю, а інші або мали невдалі операції, або недуги серця; всіх разом — 134 членів. На рака в різних частинах тіла, включно з мозгом, вмерло 33 членів, а 18 членів вмерли на туберкульозу. Крім тих, 25 членів були вбиті, покалічені, присипані снігом, попалені газом і т. п., і було теж 8 самогубців (газом, кулями і т. п.).

Свій звіт головний касієр доповнив ще коротким переглядом своєї Союзової, громадської праці, та закінчив його так: „При закінченні звіту за 1947-ий рік я висловив надію, що в 1948 році майно організації досягне і перевищить суму 10 мільйонів долярів. Наші надії сповнилися, бо Батько-Союз з кінцем 1948 року досягнув суму 10,379,428.61 долярів, а новий 56 рік існування УНСоюзу, а саме з кінцем лютого 1949-го року, майно організації вже перевищає суму десять і пів мільйона долярів і виносить точно $10,574,900.76. Щоби вдержати цей ріст організації в членстві і майні та забезпечити їй постійний і ще більший ріст та розвиток, треба ще більшої спільної праці головних і відділових урядників та всего Союзового членства".

Дискусія над звітом головного касієра

В дискусії над звітом головного касієра, Романа Слободяна, забирали голос д-р Амвросій Т. Кібзей, Володимир Гірняк, Іван В. Іванчук, Дмитро Капітула, Петро Кучма, Дмитро Шмагала, Тарас Шпікула, Олена Штогрин, Іван Кокольський, Микола Давискиба, Володимир Дідик та Павло Дуда.

Заторкнувши важливу для організації статисику причин смери членів організації, в дискусії обговорено справу членів бувшої „Згоди Братств", що їх нараховується ще 250 старших і 14 дітей та фонд якої на доплату різниці вкладок виносить вже не цілих 10,000 долярів. Головний касієр вияснив, що того фонду вистачить ще на яких три роки і опісля різницю доведеться покривати з фондів Союзу. Найбільше часу і уваги присвячено в дискусії справі адміністраційного фонду, що в звітовому році зменшився на 54,000 дол. Як один зі заходів для зрівноваження балянсу, в цьому фонді, головний касієр пропонував, щоби на найблищій конвенції подбати про те, щоби делегатам були виплачувані тільки ті суми, що їх складається на конвенційний фонд. Проте, одною з головних запад під цим оглядом буде, як делегати подбають, щоби найблища конвенція піднесла оплату за „Свободу" з дотеперішніх 30 на 50 центів місячно. Нам потрібно дістати на „Свободу" — вияснював головний касієр — щонайменше 26,000 дол. більше, ніж ми їх одержуємо від членів тепер. Це необхідне, щоби покрити тих 18,000 дол., що їх Союз платить „Свободі", не дістаючи на це покриття від членів, та тих приблизно 8,000 дол., що їх збирається протягом останніх рьох років на т. зв. добровільну доплату до передплати „Свободи". Щоби дістати тих необхідних 26,000 дол., „Свобода" мусить коштувати щонайменше 50 центів місячно, що й так буде тільки мінімальною оплатою за щоденник в теперішніх часах.

Головні урядники видвигнули і піддержували думку, щоби ту справу вже тепер широко роз'яснити членам для основного познайомлення зі станом справи делегатів на найблищу конвенцію та які матимуть за завдання цю справу вирішити. Не можемо допустити до дальшого вичерпання адміністраційного фонду, бо тоді не можна буде вести організації — твердив п. Р. Слободян.

В дальших дебатах піднесено справу завваг стейтової контрольної комісії, головно щодо застереження, що організація не повинна звертати своїм відділам незаплачених членами вкладок з їх резерви за не довший час, як шість місяців. Згадано теж про критику стейтової контролі відносно рішення минулої конвенції, щоби членів повище 85 років віку звільнити від плачення вкладок. Стейтова контроля спротивилася тому рішенню. В дальшому заторкнено справу злуки малих відділів, чим можна б заощадити конвенційних видатків на делегатів. Були теж запити в справі Союзового відділу в Гемілтон, Онт., Канада, секретар якого ще досі не звернув сколектованих грошей. Запити в справі реальностей Союзу та приходів з них, головний касієр вияснив, що Союз має тепер усіх 5 реальностей, з того один союзовий дім а одна реальність є власне тепер в продажі, отже практично остається три реальности, що їх важко продати, бо на них є зависоке міське оподатковання. В звітовому році ці реальности принесли 4,5% зиску.

На цьому вичерпано дискусію над звітом головного касієра, Р. Слободяна, та звіти Головного Екзекутивного Комітету. Річні збори після того ухвалили одноголосно заяву довір'я всім членам Екзекутиви.

З листів до редакції

НЕ „ХИТРИЙ", АЛЕ ХИТКИЙ".

У звідомленні з „Ювілейного Свята НТШ в Ню Йорку", Свобода ч. 61, є одно місце моєї промови передане невірно, що затемнює сам зміст моїх слів. Написано там таке:

„Шевченко був хитрий" — каже бесідник, — „одначе він сам не мав точно зясованого погляду". Того я не сказав.

Натомість я сказав:

„Шевченко був хиткий у своїх поглядах на минуле України, він часто сам не мав точно зясованого погляду, для прикладу на гетьманщину..."

Микола Чубаний.

Заснування Інституту Заочного Навчання при УВУ.

Зважаючи на дедалі більше розпорошення нашої еміграційної молоді, що з усією гостротою ставить перед нами питання майбутнього нашої культури на еміграції, Професорська Рада Українського Вільного Університету на своєму пленарному засіданні 26. листопада 1949 р. схвалила проєкт Інституту Заочного Навчання при УВУ. Проєкт цей побудований на зразках подібних англосаських інститутів.

Інститут творитиме, з огляду на особливий характер свого навчання, автономну, але багатьома постановами статуту пов'язану з Українським Вільним Університетом високошкільну установу.

Професорами і співробітниками можуть бути в основному тільки професори й співробітники УВУ, покликані Професорською Радою Інституту, затверджені його Кураторією і апробовані Сенатом УВУ.

Перша Професорська Рада складається з таких професорів: проф. Микола Васильїв, проф. Ілля Витанович, проф. д-р Володимир Кубійович, профес. д-р Олександер Кульчицький, проф. д-р Іван Мірчук, проф. Лев Окіншевич, проф. д-р Ярослав Падох, проф. Віктор Петров, д-р Микола Шлемкеви. Директором Інституту є проф. д-р Олександер Кульчицький.

Про матеріяльне забезпечення Інституту дбатиме Кураторія, що складається з представників Товариства Прихильників Інституту Заочного Навчання, з представників Професорської Ради Інституту й Ректора УВУ, як представника Сенату. До першої Кураторії входять: Ректор УВУ, проф. Юрій Панейко, проф. д-р Володимир Кубійович, як Голова Кураторії, проф. д-р Олекс. Кульчицький, проф. д-р Ярослав Падох, проф. Віктор Петров, д-р Атанас Фіґоль, д-р Микола Шлемкевич. Навчання в Інституті відповідатиме своїм обсягом програмі УВУ. За студійним пляном спирається воно на спільній для всіх відділів Інституту однорічній, в найширшому того слова розумінні, українознавчій підвалині. По закінченні першого року навчання воно провадиться в спеціяльних трирічних відділах: гуманістичному, правничому, економічному та журналістичному. Таким чином впродовж чотирьох років студіюючі підготовлятимуться до маґістерського кінцевого іспиту. Іспит проводитимуть визначені університетським Сенатом іспитові комісії, що діятимуть в різних скупченнях української еміграції.

Перший рік спільної для всіх відділів українознавчої підвалини охоплюватиме такі дисципліни: географію України, описову українську граматику та стилістику, історію України, історію української літератури, вступ до науки про право й державу, вступ до наук економічних, історію української культури з особливим і окремим підкресленням ролі релігії і Церкви в житті українського народу, основи соціології та основи філософічних наук, — усе це з точки зору проблематики української людини й потреб української духовости. Ця органічна цілість знання про Україну й про українську людину має дати світоглядову базу, насичену притаманним для українства духом християнського гуманізму, скерованим до ідеалу української державности.

Провадиться інтенсивне готування до розсилання курсів. Проспект Інституту з'явиться незабаром.

РІЧНІ ЗБОРИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

ЗВІТ ГОЛ. СЕКРЕТАРЯ, Д. ГАЛИЧИНА

(Докінчення зі стор. 1-шої).

більшій кількості брошурку в українській мові, подаючи в ній коротко факти про УНСоюз, про різні роди обезпечення, про членські привілеї, про працю Союзу в минулому та про його вагу і значення в організації і розбудові нашого загального громадського життя, як і про ту велику допомогу, що її дає Союз загальній українській справі. При цьому треба ще згадати, що під час кампанії теж „Свобода" віддавала окрему увагу Союзовим справам. І так, від попереднього річного засідання, в „Свободі" повторювано ввесь час не тільки короткі заклики та гасла до Союзу і про Союз, але теж протягом шістьох місяців кампанії там друковано бодай одну статтю тижнево на виключно Союзові теми. Таких редакційних статей надруковано 26. До загального успіху кампанії причинилися теж організаційні поїздки головних урядників.

Признання новим імігрантам.

Головний секретар в своєму звіті „з приємністю стверджує", що теж нова українська іміграція — як цього можна було сподіватися — виявляє щораз більше розуміння вартості і значення УНСоюзу та починає горнутися до нього. Про це переконує факт, що протягом 1948 року в члени Союзу вписалося понад 1,000 нових імігрантів. На цю тему гол. секретар дослівно говорив: „Коли брати до уваги, що це імігранти, які стали членами Українського Народного Союзу вже по кількох місяцях, а дуже часто навіть по кількох тижнях свого побуту на американській землі, то по їх адресі треба висловити тим більше признання за їх правильний підхід та належне розуміння своїх обов'язків супроти себе самих, своїх родин, і зокрема про їх правильне розуміння цих вимог, які ставить нам теперішній час, як до тих, що походять з поневоленого народу, який потребує і дожидає нашої допомоги. Бо через Союз і при його допомозі ми зможемо виконати ці обов'язки краще, ніж коли б ми ходили тут на американській землі одинцем, незорганізовані".

Рух членів в мові чисел.

В дальшому своєму звіті головний секретар навів деякі інтересні дані про рух членів в минулому році. Виявляється, що протягом року до відділу повнолітніх членів прийнято 2,535 осіб. Як відтягнути з того числа 236 таких членів, що вони перейшли туди з молодечого департаменту, то властива кількість зорганізованих протягом минулого року повнолітніх членів виносила 2,299. Протягом того самого часу зорганізовано ще 1,686 членів до молодечого департаменту, отже продовж 1948 року в загальному зорганізовано всіх 3,985 нових членів. В цілій довгій історії УНСоюзу тільки один 1924 рік дещо перевищує цей рік своїм успіхом під цим оглядом, тоді як всі інші роки йому не дорівнюють. Гол. секретар звернув ще увагу на дві позиції в таблеці руху членів, які заважили на тому, що Союз збільшено „тільки" на 2,591 нових членів, хоча їх усіх зорганізовано 3,985. Це кількість членів суспендованих і тих, що відійшли з готівкою. Бо коли зменшення кількости членів в наслідок смерти виносило в обох департаментах 348, що можна вважати за цілком нормальне явище, то вже не можна вважати нормальним і природним, коли в тому часі суспендовано 1,145 дорослих і молодих членів, з чого опісля прийнято вже тільки 460, так що в наслідок суспензи втрачено 685 членів. Не можна вважати нормальним явищем теж факту, що в 1948 році відійшло з готівкою 267 членів і то головно з молоді. Гол. секретар навів під цим оглядом ще деякі порівнання з минулих років, стверджуючи у висновку, що справа суспензи членів залишається дальше не розв'язаною. Натомість її можуть розв'язати головні і відділові урядники, як належно вияснять, що суспенза є шкідливою насамперед для самих суспендованих членів.

На закінчення свого звіту з організаційної праці, гол. секретар ще згадав коротко про рух Союзових відділів, стверджуючи у підсумках, що з початком 1948 року було всіх 466 відділів, продовж року один відділ розв'язано, вісім злучено і три зорганізовано нових, так що з кінцем 1948 року було всіх 464 відділи.

Культурна праця УНСоюзу.

Більше уваги в своєму звіті присвятив гол. секретар культурній праці УНСоюзу. Насамперед ствердив, що в 1948 році старанням УНСоюзу появилася вже 7 з черги книжка на українську тему в англійській мові, іменно, Вибрані Твори Івана Франка, в перекладі покійного вже д-ра Персівала Конді та з передмовою проф. Кларенса Маннінга. Напередодні другої світової війни Український Народний Союз на одному зі своїх річних засідань вирішив, що Україні можна зробити велику прислугу, поширюючи в англосаському світі правду про неї, про змагання українського народу, його культуру, історію та теперішнє положення. Цю місію УНСоюз взяв на себе і він її виконує. Вона вже дала свої наслідки, про що можуть посвідчити ті численні голоси, що відізвались з усього світу на всі дотеперішні Союзові видання. Цей відгук прорвав навіть залізну завісу та дістався аж до самої столиці совєтського царства, наганяючи тривогу на злочинні душі його володарів. Рецензії, які появилися досі на видані Союзом книжки, є найкращим мірилом далекосяглої важливости цеї видавничої акції. Цей успіх можна б ще на багато збільшити, якби свідоме наше членство та й загал американсько-українського громадянства і зі свого боку не дозволив тим книжкам припадати порохом на полицях, але купив їх та допоміг ще більше поширити між американцями. Коли поглянути на стоси книжок, що лежать на полицях „Свободи", то справді важко знайти відповідь на те, чому то в нас є так багато людей, які нарікають, що „нічого не робиться" для української справи, але так дуже мало таких, що справді працюють, — говорив гол. секретар УНСоюзу, Дмитро Галичин, продовжуючи: „На ці стоси книжок, які вже знаходяться в книгарні „Свободи", ми доложили три місяці тому ще нову „верству" книжок — Вибраних творів Івана Франка в англійській мові. Подбаймо ж про поширення цеї книжки, аби світ довідався про цего духового велитня України, про якого проф Меннінг в своїй промові каже, що „с-під його пера безнастанно виходив заклик до діяння, до праці, до національного відродження, до свідомости щодо значення України в світі, до ідеалів і надій людства", та щоб добре було б, аби люди в цілому світі читали ці правди, які голосив Франко".

55-ліття У. Н. Союзу.

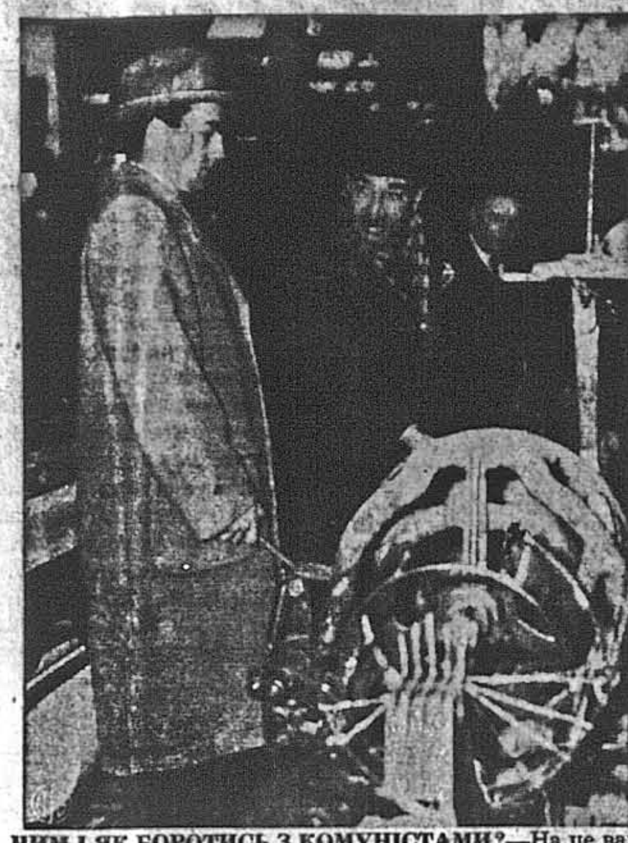
На закінчення свого звіту головний секретар зупинився ще коротко на 55-літтю існування УНСоюзу. 22-го лютого цього року — говорив він — минуло 55 років від часу оснування УНСоюзу, 55 років важкої піонірської праці, великих зусиль, поступу та боротьби за краще завтра не тільки своїх членів, але й всього українсько-американського загалу і всеї української спільноти. 55 років піклується Український Народний Союз, по своїм найкращим силам, та змагає до піднесення нашого національного і культурного рівня на американській землі. 55 років НУСоюз йде з допомогою там, де її найбільше потрібно, де цього вимагає загальне добро цілої української спільноти. 55 років не вгаває його слово, його клич до праці, до спільних зусиль і допомоги поневоленій Україні. Щоб допомогти Союзові цю його благородну місію ще краще здійснювати в майбутньому, подбаймо, щоби в його 55-ліття зміцнити його ряди новими членами, подбаймо, щоби 55-літний ювілей УНСоюзу закінчити 55 тисячами членів. Це буде найкраща пошана, яку можемо віддати УНСоюзові в цьому ювілейному році!" — закінчив свій звіт головний секретар, Дмитро Галичин, звертаючись вже не тільки до членів Головного Уряду, але й до всіх Союзовців та до всього українського загалу в Америці і Канаді.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛ. СЕКРЕТАРЯ

В дискусії над звітом головного секретаря Д. Галичина, в якій забирали слово д-р Амвросій Т. Кібзей, Володимир Гірняк, Степан Слободян, Микола Давискиба, Іван В. Іванчук та Дмитро Шмагала, заторкнено цілий ряд важливих справ з організаційної та культурної діяльности Союзу. Заторкуючи справу цілком неактивних в кампанії за новими членами 117 відділів Союзу, головні урядники були тої думки, що такі відділи не тільки самі нічого не роблять, але своєю неактиністю ще й інших знеохочують в праці. Щоб цего оминути, такі відділи повинні бути злучені з активними відділами. Досвід теж виказав, що відвідини головних урядників в цих відділах тільки в малій мірі можуть зарадити лихові. В дальшій дискусії порушено справу членів, які відходять з готівкою, дошукуючись причини цього. Досвід виказує, що з готівкою відходять насамперед ветерани, що мають державну асекурацію, та молоді люди, за яких досі обезпеченеві вкладки платили батьки і як ті перестали платити, молодь вибирає заощаджену батьками готівку та відходить, не здаючи собі справи, скільки тим вона сама собі шкодить. Для поліпшення того стану, з головної канцелярії УНСоюзу висилається листи з відповідними вияснениями та переконуваннями, але більше в цій справі могли б зробити місцеві урядники, вияснюючи яку шкоду робить собі сам той, що залишає платне вже продовж довгих років обезпечення.

Обговорюючи культурну працю УНСоюзу в минулому році, зокрема видання книжки Івана Франка, вияснено теж чималий вклад УНСоюзу в цю свою ділянку, за який можна вважати Ювілейний Календар-Альманах УНСоюзу на 1949 рік. Запит в справі виконання ухвали минулорічного засідання щодо безплатної висилки Союзової „Пропам'ятної Книги" усім тим членам новим імігрантам, які приступлять до Союзу під час кампанії, вияснено, що книгу вислано усім тим членам в Злучених Державах, адреси яких відділи надіслали. Висилку до Канади підготовляється і вона теж буде здійснена. На закінчення дискусії гол. секретар на запит в справі організування нових членів вияснив, що продовж минулого року на всіх 3,985 ново-приєднаних членів постійні організатори приєднали 1,613. На дальший запит вияснено, що на всіх новоприєднаних в кампанії членів 835 припадає на Канаду.

Дискусією над звітом головного секретаря, Дмитра Галичина, закінчено перший день нарад річних зборів Головного Уряду УНСоюзу.

ЧИМ І ЯК БОРОТИСЬ З КОМУНІСТАМИ?—На це важне питання взявся відповідати один з найбільших італійських промисловців, „текстильний король" граф Каетано Марцотто. Каже, що треба дбати про робітників і допомогти їм бути щасливими, а тоді комуністи не матимуть між ними багато прихильників. В фабриках Марцотто працює коло 18,000 робітників, з яких тільки 240 є комуністами. Теж не було в нього ніколи страйків. Його бачимо зправа, як показує свою нову машинерію американському відпоручникові, що приділений до праці над відбудовою Европи. Є ним Росел Донкен (зліва).

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

КИТАЙСЬКОГО АМБАСАДОРА В МОСКВІ ІМЕНОВАНО МІНІСТРОМ ЗАК. СПРАВ.

Нанкінг, 21 березня. — Новоіменований китайський премієр Го Інг-чін закінчив формування свого уряду, в якому китайського амбасадора в Москві, Фу-Пінг-чанг, іменовано міністром закордонних справ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК Н. Й. — Тов. „Свобода", від. 194, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 25. березня, в год. 8. вечір, в церковній галі св. Юра, 28 Іст 7. вул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи. — Я. Слдан, предс.; В. Никифорчук, фін. секр. У всіх справах Тов. звертатись на адресу фін. секр., 740 E. 9th St., New York 9, N. Y.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую МАРІЇ КІТ з Підгорець, повіт Золочів, має перебувати в Ню Йорку. Хто про неї знає, або вона сама, нехай зголоситься; маю лист для неї з краю.

JOHN TURCZYNSKI,
1329 Franklin St., Easton, Pa.

Пані ЕВА ПАЛЬЧИК пошукує сестру РОЗАЛІЮ ПІНЧИК і дітей брата ІВАНА ДУМИ з села Снятинка, повіт Дрогобич. Сестру АННУ ВОВК з села Биків, повіт Самбір Новий, та сестру ФЕСЬКУ ДІДУХ з села Вациновичі під горою, повіт Дрогобич. Хто знає їх, або вони самі, нехай голоситься на адресу:

Mrs. EVA PALCHYK,
94 Havemeyer St., Brooklyn, N. Y.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 12. березня 1949 року помер по тяжкій і довгій недузі

ГРИГОРИЙ СТЕЦІВ,

член Бр. Соп. св. Духа, від. 237 У. Н. Союзу в Честер, Па.

Покійний був довгі роки секретарем відділу 237, був багато разів делегатом на конвенції У. Н. Союзу. Походив з села Медвежі, повіт Дрогобич, Західна Україна. Полишив у великім смутку дорогу Жену, дві дочки: Анну і Катерину, два сини: Стаха і Івана та готири внуки.

Похорон відбувся 15. березня з похоронного заведення при участи родини, членів від. 237, знайомих і приятелів до правосл. церкви св. Марії, а відтак на цвинтар Long Croft. — В. Н. П.!

(ог.) Л. Благітка, предс.

ТАРЗАН, ч. 2058. Звіряча справедливість.

Тікар зрівнався з Редзіком саме тоді, коли він добіг до берега.

Коли молодий лев зближався до нього, дезертир-башкир дбайливо прицілився до нього.

Та як Тікар побачив стрільбу в руках Редзіка, він кинувся вбік.

Швидко опісля Іван Редзік згинув в кігтях розлюченого льва...

...а володар джунглів узяв на плече свій дорогий тягар і пустився на побережжя, щоб добігти туди перед вогнем.